

BEZZAKONNY (12) *ai*

Teksty nie oznaczają é oraz ó; prawdopodobnie e jasne (tak bez); a pochylone.

sg m N bezzâkonny (5). ◇ D bezzâkonn(e)mu (1). ◇ I bezzâkonnym (1). ◇ pl N m pers bezzâkonni (1). ◇ D bezzâkonnym (2). ◇ A m pers bezzâkonn(e) (1) BudNT, bezzâkonnych (1) WujNT.

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w. (dwa z tych samych przykładów) – XVII w.

1. Nie mający, nie (u)znający, pozbawiony prawa bożego, pisanego (11) :

a. O zbiorowości ludzkiej, narodach; żyjący bez „Zakonu”: *w pismach Nowego Testamentu określenie pogan, którzy w przeciwieństwie do Żydów i Chrześcijan nie mają zakonu starego lub nowego, danego od Boga (7) : Chrześcíanie zakon máią Chryśtułow á bez zakonni nie fą. SkarŻyw 3 marg.*

α. W funkcji rzeczownika (6) : *z niewoliłem siebie łamego wśzytkim/ abym ich wiele zyłkał. Y zołtałem Iudom iáko Iudowin [...]. Bezzakonnym iáko bezzakonny/ nie będąc bezzakonnym Bogu/ ále wzakonie Chryśtułowem/ ábym zyłkał bezzakonne. BudNT 1.Cor 9/21; WujNT 1.Cor 9/21 [2 r.].*

b. O abstraktach; bezbożny (3) :

Wyrażenie: »żywot bezzakonny« (3): RejPos 254; W iákim iełt omierzeniu żywot bezzakonny v Páná. RejZwierc A5v, 33.

c. O człowieku w ogóle; przekraczający prawo Boże, nieposłuszny prawu, występny, niesprawiedliwy; iniustus Vulg (1) :

Szereg: »bezzakonny i nieposłuszny«: Wiedząc to/ iż łprawiedliwemu zakon nie położon/ lecz bezzakonnym [exlegibus]/ y niepołufznym/ niezbożnym y grzełznym/ nienabożnym y łprołnym BudNT 1.Tim 1/9.

2. Beżenny, wolny (1) :

Wyrażenie: »stan bezzakonny« cf »bezzakonny a sobie wolny«.

Szereg: »bezzakonny a sobie wolny«: á wśzákoż iuz łtan narodu połpolitego/ thák mi fie zda/ iż iełt włafnie ná czterzy częłści rozdzielony/ tho iełt/ łtan małżeńki/ łtan wdowi/ łtan dziewiczy/ á czwarthy łtan bez zakonny á łobie wolny. RejZwierc 30v.

Synonimy: 1. nieposłuszny; 2. bezmałżeński, beżeński, beżonaty, wolny.

Cf NIEZAKONNY